

PROKURATUUR

Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie: 18.03.2026 nr 5-26-6/5

Meie: 15.04.2026 nr RP-1-6/26/2784

Prokuratuuri seisukoht põhiseaduslikkuse nr järelvalve asjas 5-26-6

Lp Riigikohus

Riigikohus on küsinud Prokuratuurilt arvamust põhiseaduslikkuse järelvalveasjas seoses sellega, et Tartu Ringkonnakohus on tunnistanud põhiseadusega (PS) vastuolus olevaks ja jätnud kohaldamata karistusregistri seaduse (KarRS) § 28 teise lause, mille kohaselt tuleb jätta avalikustatud kohtulahendis jätta isiku nimi initsiaalidega asendamata, kui ta on süüdi mõistetud karistusseadustiku (KarS) § 184 järgi.

Tartu Ringkonnakohus on leidnud, et KarRS § 28 teine lause on vastuolus PSga ja Euroopa Liidu õigusega puutuvalt KarS § 184 eelkõige seetõttu, et KarRS § 28 teine lause ei sätesta kohtulahendi avalikustamise tähtaega ega võimalust selle põhjendatust kontrollida (Tartu Ringkonnakohtu 20. veebruari 2026 määrus nr 1-15-5159/48 ja 27. veebruari 2026 määrus nr 1-17- 7897/134).

Prokuratuur nõustub Tartu Ringkonnakohtu 20. veebruari 2026 määruses nr 1-15-5159/48 ja 27. veebruari 2026 määruses nr 1-17- 7897/134 sisalduvate põhjenduste ja seisukohtadega ning KaRS § 28 teise lause kohaselt ei asendata avalikustatud kohtuotsuses süüdimõistetud nime ka pärast karistusandmete registrist kustutamist, kui isik on mh süüdimõistetud KarS § 184 alusel. Eeltoodud säte välistab igal juhul süüdimõistetud isiku karistusandmete avalikustamise lõpetamise, mistõttu pole kohtul võimalik teisiti otsustada ja seesugune taotlus jääb alati rahuldamata.

Prokuratuur leiab sarnaselt ringkonnakohtutele, et KaRS § 28 teise lause regulatsioon võib intensiivselt riivata asjassepuutuvas osas PS §-s 14 sätestatud riigi kohustust tagada isikute õigused ja vabadused, §-s 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusel koostoimes §-ga 14, kuna sisuliselt puudub igasugune võimalus hinnata eraelu riive põhjendatust pärast karistusandmete kustutamist. KarRS § 28 kannab endas legitiimset eesmärki – teatud juhtudel võib süüdimõistetud nime püsiv avalikustamine olla sätte eesmärgi saavutamiseks sobiv ja vajalik teiste isikut õiguste ja huvide kaitseks. Kuid kehtival kujul ei pruugi sättes sisalduv riive olla mõõdukas. Kohtul peaks olema võimalik sõltuvalt isikust ja teo asjaoludest ning isiku rollist kuriteo toimepanemisel kaaluda, kas arvutivõrgus kättesaadavas kohtuotsuses on põhjendatud

LÕUNA RINGKONNAPROKURATUUR

Kalevi 1 / 51010 TARTU / 694 4775 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee
Registrikood 70000906

pärast karistuse kustumist nimi asendada initsiaalide või tähtedega või mitte. Võrreldes KarsRS kõnealuse sätte loomise ajaga on ühiskond ja inforuum oluliselt muutunud ja infolevik arvutivõrgus on palju laialdasem, kiirem ning sellel on inimese jaoks suurem mõju. Inimese andmeid saab kätte igaüks, igal ajal ja igas kohas ning saab seda omakorda hetkega reprodutseerida. Kehtival kujul võimaldab sätte kõigi loetletud kuritegudes süüdimõistetute igavest stigmatiseerimist, mis võib olla oluliseks takistuseks töökoha saamisel, hariduse omandamisel ja võib mõjutada ka süüdimõistetute lähedasi ja pereliikmeid. Küsimust saaks lahendada märksa mõõdukamalt, näiteks kui süüdimõistvat otsust langetav kohus üksiti lahendaks ka küsimuse, kas karistuse kustumisel on võimalik arvutivõrgus kättesaadavaks tehtud kohtuotsuses süüdimõistetute nimi asendada initsiaalidega. Selliselt saaks ka süüdimõistetute küsimust vaidlustada. Seega on võimalik leida mõõdukamaid lahendusi.

Kokkuvõtlikult on Prokuratuur seisukohal, et KarS § 28 teine lause võib olla põhiseadusega vastuolus osas, milles see ei võimalda KarS § 184 – aga tegelikult ka muude loetletud kuritegudes süüdimõistetute isikute nime asendamist initsiaalide või tähemärkidega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kretel Tamm
juhtivprokurör